

**2006 MALÎ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KANUN TASARILARI İLE 2004 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU TASARILARININ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞME TUTANAKLARI**

24.11.2005 Perşembe

İ Ç İ N D E K İ L E R

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü

Emniyet Genel Müdürlüğü

Jandarma Genel Komutanlığı

Sahil Güvenlik Komutanlığı

ADALET BAKANLIĞI

Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri ve İş Yurtları Kurumu

Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

Yargıtay Başkanlığı

Danıştay Başkanlığı

.....
BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Hamzaçebi.

MEHMET ÂKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; İçişleri Bakanlığı bütçesini değerlendirirken bu bütçe büyüklüğüyle İçişleri Bakanlığının yapacağı klasik faaliyetleri, bu faaliyetlerde bakanlığın performansını tabii ki değerlendirmek gerekir; ama, onun ötesinde, Türkiye'nin son yıllarda maruz kaldığı ve yine bir bölümüyle İçişleri Bakanlığının görev alanına giren tehlikelerin ve tehlikelere karşı İçişleri Bakanlığının, hükümetin aldığı tavrın eleştirilmesi, değerlendirilmesi de çok büyük önem taşımaktadır.

Sayın Bakan konuşmasında, 11 Eylül ile birlikte terörün dünyada yükseldiğini, terörün globalleştiğini ifade ettiler ve yine konuşmasında, terörün globalleştiği bir dünyada artık iç barışın, iç huzurun, iç güvenliğin sağlanması uluslararası işbirliğini gerektirir hale gelmiştir dedi. Evet doğru, 11 Eylül ile birlikte terör, gerçekten dünyada yükselmeye başladı. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni dünya düzeninde, Batının liberal demokrasilerinin karşısına, artık Doğu'dan, Sovyetler Birliğinden veya dağılan Sovyetler Birliğinden herhangi bir tehdit gelmesinin söz konusu olmadığını, çağın ünlü düşünürleri, felsefecileri veya entelektüelleri ifade etmeye başlamışlardır. Onların tezlerine göre, artık Batının liberal demokrasisinin karşısına yönelebilecek olan, çıkabilecek olan tehdit İslam dünyasından gelebilir, yani eskiden Sovyetler Birliğinin yönelttiği eleştiriyi, tehdidi bu sefer onun yerini İslam dünyası, bu ülkelerden yükselecek olan birtakım hareketler alabilir dendi. Bu, bir görüş tabii ki. 11 Eylül, yine bu Batılı düşünürlerin, teorisyenlerin, entelektüellerin her ne isimle isimlendirilecek olursa olsun, 11 Eylül, onların ileri sürdüğü tezlerin kendileri açısından bir kanıtı oldu. Şüphesiz, İslam dininin teröre kaynaklık etmesi düşünülemez, Türk toplumunda böyle bir düşünce olması söz konusu değildir; dinin bizatihi kendisinin böyle bir şeyi beslemesi, kaynaklık etmesi mümkün değildir. Ancak, bu terör olaylarının kökünün İslam ülkelerinde olması, Batıda böyle bir

algılamaya yol açmıştır. Bunun temelinde tabî ki şu var: Batının laik demokrasileri, Türkiye de Batının laik demokrasilerinden biridir. Laik demokrasiler laik sistemler karşısında en büyük tehdit tabî ki, hukukun kaynağını halk olarak görmeyen, egemenliğin kaynağını halk olarak görmeyen sistemlerdir. Gerçekten teokratik düzenler, eğer hukukun kaynağı olarak, egemenliğin kaynağı olarak halkı değil, ilahî sistemi, dini öngörüyorsa, tabî ki burada demokrasi açısından sorunlar çıkacaktır. Şimdi, dünyadaki terör bu; ancak, bizim yaşadığımız olan terörün, Türkiye'yi bölmeye yönelmiş olan terörün dünyada yükselen terörle, global terörle bir ilgisi olduğu kanaatinde değilim, o tamamen ayrı bir değerlendirme. Ben, o yönüyle Türkiye'de iç güvenliğin, iç huzurun, iç barışın sağlanmasının münhasıran uluslararası işbirliğini gerektiren gerektiren bir konu olduğu kanaatinde değilim. Tabî ki, uluslararası dünyada, Türkiye'nin terörle mücadelede dış destekler, dış müttefikler bulması son derece önemlidir; ama, bu terörün çözülmesi, sonunun getirilmesi her şeyden önce bizim hükümetlerin görevidir. Türk toplumundan alacağı güçle bu sorun çözülmek durumundadır yeter ki, hükümetler buna doğru teşhis koysunlar.

Şimdi işbaşında olan hükümetimizin bu konuya doğru teşhis koyup koymadığını değerlendirecek olursak Sayın Başbakanın, hükümet olduktan bu yana olan beyanlarının, politikalarının, Sayın Başbakan tarafından soruna doğru teşhis konulduğunu teyit eder olmadığını görüyoruz. Sayın Başbakan bu konuda bir kavram karışıklığı, bir kafa karışıklığı içerisindedir. Sayın Başbakanın terörü yenme, terörü sonlama konusunda bir projesi olmadığı kanaatindeyim, âdeta olay zamana bırakılmış, zaman her şeyi halleder düşüncesindedir Sayın Başbakan. Sayın Başbakanın, bugüne kadar, bu konuda söylediği ve çeşitli vesilelerle, Cumhuriyet Halk Partisinin her düzeyinde Sayın Genel Başkan milletvekillerine kadar her düzeyde katılmadığımızı ifade ettiğimiz görüşlerini burada tekrar etmek istemiyorum; ancak, bugün terör, Türkiye'deki bölücü terör, Türkiye'nin üniter yapısını, Türkiye'nin sınırlarını tehdit eder duruma gelmiştir, artık olay zamana bırakılıp, genel demokratikleşme laflarıyla çözülebilecek bir durumda değildir. Her şeyden önce hükümet, bir kere terörde bir muhatap kabul etmemelidir. Terörü çözme konusunda hükümetin muhatap alacağı herhangi bir örgüt, herhangi bir kesim, herhangi bir kesim, herhangi bir kitle yoktur. Terörle mücadele eden ülkelerde de bu böyle olmuştur. Ayrılıkçı terörle mücadele eden İspanya gibi bir ülkede, İngiltere'de, İrlanda'da da bu böyle olmuştur. Bu hükümetler, ne İra'yı, ne Eta'yı veya onların temsil ettiğini söylediği diğer kesimleri kendisine muhatap olarak almamıştır. Muhatap almak, pazarlık etmek demektir; ama, Sayın Başbakanın beyanlarından, ben, bu konuda zaman zaman aklımdan böyle şeyler geçtiğini düşünüyorum. Bir Diyarbakır seyahati öncesindeki toplantıları, bu toplantı akabinde beyanları, Diyarbakır'a gittiğindeki beyanları, en son Hakkâri'deki beyanları, Sayın Başbakanın bir muhatap aradığı izlenimini yaratmaktadır. En son Hakkâri'de "ben sloganlarla iş yapmam" diyen Sayın Başbakan sloganlarla iş yapmış, Hakkâri valisini oradan almıştır. Ben şimdi Sayın Bakan soruyorum: Hakkâri Valisinin alınıp Tokat'a verilmesinin gerekçesi nedir? Bu vali başarısız mı olmuştur? Eğer başarısız olmuşsa, neden bir başka valiliğe verilmiştir?

İkincisi: Tokat Valisi cezalandırılmış mıdır, ödüllendirilmiş midir, yoksa gerçekten bu konularda çok başarılı bir valimizdir de o nedenle mi oraya verilmiştir. Bugüne kadar yaptığı hataları Türkiye Cumhuriyeti tarafından bilinmeyen, Türkiye Cumhuriyetinde bilmeyen bir vatandaş kalmayan Başbakanlık Müsteşarını aslanlar gibi savunan Sayın Başbakanımız, bir çırpıda Hakkâri Valisini oradan almakta hiç tereddüt göstermemiştir. Hakkâri Valisinin görevden alınma nedenini Sayın Bakanımız burada açıklamak zorundadır. Başarısız mıdır, kalabalık öyle istediği için mi alınmıştır, neden nedir? Evet, Sayın Başbakan bu yaklaşımıyla, Sayın Bakanımız bu yaklaşımıyla terörü

çözebilecek durumda değildir; çünkü, terörü çözme konusunda hükümetin hiçbir projesi yoktur maalesef.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; teröre ilişkin bu genel değerlendirmeden sonra güncel birkaç konuya gelmek istiyorum. Emlak Vergisi konusunda yaşananları biliyoruz, basına aksetti. Emlak Vergisi biliyorsunuz, bir belediye geliri olması nedeniyle İçişleri Bakanlığını da, en az Maliye Bakanlığı kadar doğrudan ilgilendirmektedir. Emlak Vergisi konusunda yaşananlar şundan kaynaklanmaktadır: Emlak Vergisi asgari değerlerini tespit eden komisyon, o yörede oluşan komisyondur; başkanı belediye başkanıdır veya onun görevlendireceği kişidir, yine belediyeden görevlendirilen bir kişi vardır bu komisyonda, tapu sicil müdürü veya görevlendireceği kişi vardır, ticaret odasının görevlendireceği bir kişi vardır, bir de mahalle muhtarı, yani, burada dikkat ederseniz, Tapu Sicil Müdüründen görevlendirilen kişi dışında diğer bütün insanlar, vatandaşın seçimle işbaşına getirdiği kişilerdir. Şimdi bu çerçevede, bu belde halkının bir yerde kendi kendine verdiği karardır tabii ki. Yasal itiraz yolları vardır, kararlar ilgili taraflara tebliğ edildikten sonra, işte bu saydığım kurumlar kendilerine tebliğ edilen kurumlardır, buna bir de vergi dairesi vardır. Bu kurumlar 15 gün içinde itiraz etmezse, bu kararlar kesinleşir. Sorun burada şuradadır: Hakkâri'deki vergi değeriyle İstanbul'daki vergi değerinin, Boğaz'daki Yeniköy'deki vergi değerinin birbirine eşit olmasının nedeni, İstanbul'daki sorun gerçekte Hakkâri'deki değerın yanlışlığı değildir; sorun, İstanbul'daki değerin yanlışlığıdır; ama, eğer İstanbul'daki değerin doğru olduğu ifade ediliyorsa o zaman Hakkâri'deki değer yanlıştır. Burada sistemde koordinatör bir kurumun olmaması bir eksiklik; ama, benzeri bir sorun 2002 yılında yine olmuştu. O zaman yapılan şu olmuştu: Yeni bir yasal düzenlemeyle bu değerlerin yenilenmesi için belediyelere yeni bir fırsat yaratılmıştır ve o fırsatın sonucunda değerler yenilenmiş, yine yargı süreci işlemiş ve ona göre kesinleşmişti, öyle bir çözüm bulunmuştu. Hükümetin bu konuda atacağı adıma, bu değer konusundaki karmaşayı, çarpık tabloyu giderme konusunda atacağı adıma, Cumhuriyet Halk Partisi olarak destek vermeye hazır olduğumuzu ifade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, tamamlayabilir misiniz.

MEHMET ÂKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Yine Emlak Vergisi deyince bir konuya değinmek istiyorum. Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Sayın Bakan, ben yaklaşık üç yıldır Bakanlığınızdan, Türkiye'de belediyelerin tahsil ettiği Emlak Vergisinin toplamını istiyorum. Bakın, her yıl bütçesinde istisnasız size yönelttiğimde soru budur; ama, siz, sizin iyi niyetinize inanıyorum Sayın Bakanım, inanmak istiyorum; ama, siz, üç yıldır, Bakanlığınız beni oyalıyorsunuz, bana, bu cevabı bugüne kadar vermiş değilsiniz. En son genel müdürünüz “efendim, bana, lütfen, bir ay daha müsaade edin” dedi eski genel müdürünüz. Bir ay değil, dedim bütçe zamanına kadar zaman var. Bunu bana söylediği zaman zannediyorum mayıs veya haziran ayıydı, yine burada bir yasa vesilesiyle bunu görüşüyorduk. Evet, meğer bir ay içinde o kararnamesinin çıkmasını bekliyormuş, vali olup gitti ve bu bilgi kaldı. Onun yerine gelen sayın genel müdüre telefon açtım, ben, bakın, bu konuyu her bütçede söylüyorum. O genel müdürünüz de bunu vermeden gitti. Bütçe görüşmesinde ilk soracağım soru budur dedim; ama, şu ana kadar bir cevap alamış değilim. Evvelsi gün sayın genel müdürü aradım, bu bütçe görüşmesinde bunu tekrar konuşmamak için, tekrar vaktinizi almamak için; ama, şu ana kadar sayın genel müdürden herhangi bir telefon almış değilim. Sayın Bakanım, sizi gecenin saat 10.00'unda da arasak siz hemen telefona çıkıyorsunuz, yani sekreteriniz, toplantıda demiyor, gece 10.00, 11.00, gerçekten hakkınızı teslim ediyorum, günün hangi saatinde Sayın Bakanı arasak arayalım, mutlaka karşımızdadır. Toplantı, önemli bir şey varsa da, akabinde hemen bizi arar.

Sayın Emniyet Genel Müdürünü ararım, her zaman görüşürüm. Ben, sizin bu tavrınızın, bütün bakanlığınız bürokratları tarafından örnek alınmasını, bilinmesini arzu ediyorum. Esasında, bunun sizin ayrıca talimatlandırmanız gerektiğini sanmıyorum, sizin bu tavrınızı, şüphesiz, bürokratlarınız biliyordur; ama, kendi icraatlarına, maalesef, bunu yansıtmıyorlar.

Bir konuyu daha söyleyerek, yine vergiyle ilgili bir konuyu söyleyerek konuşmamı bitiriyorum değerli arkadaşlar. Şu, Başbakanlığın yayınlamış olduğu “İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanunu Tasarısı” taslağı Sayın Bakanım. Bunu inceliyorum. Burada kaynak suyu ve işlenmiş su vergisi diye bir vergi ihdas edilmesi öngörülüyor. Yani, bugün pet şişelerde içtiğimiz sudan hükümet bir vergi almayı öngörüyor. Halen de en son geçen yasama döneminde çıkan bir yasayla, 1992 yılında sabit kalmış bazı belediye gelirlerinin, aradan geçen 12-13 yıllık süre de dikkate alınarak güncelleştirilmesi amacıyla çıkarılan bir yasayla, yürürlükte olan kaynak suları harcının tarifesi yükseltilmişti; ancak bu tarife yükseltilmesi sonucunda sektörde olağanüstü çarpık bir tablo ortaya çıktı. O rakamları size vermek istiyorum. Şu anda bu pet şişe dediğimiz suları üreten şirketlerin, üreticilerin ödeyeceği vergi satış cirosunun yüzde 12’siyle yüzde 35’i düzeyine ulaşmaktadır; yani, cironun yüzde 35’ini kaynak suları harcı olarak şu almak durumunda belediyeler. Cironun bırakın yüzde 35’ini, yüzde 10’nu bile harç adı altında alamazsın, harç bir hizmetin bedelidir. Harç bir vergi değildir, harç, belediyenin sunduğu bir hizmet varsa, onun karşılığıdır. Esasında, bu harç ihdas edilirken kaynak sularına yönelik olarak belediyelerin verdiği bir hizmet vardı. Daha o zaman bugünkü pet şişeler Türkiye’ye genelinde üretim yapıp, dağıtım ağını kurmuş olan şirketler yoktu. Eski cam şişelerdeki su dönemini hatırlayın, belediye bunları denetliyordu sağlığa uygun olup olmadığını ve bir harç alıyordu. Şimdi pazar değişmiş, uygulama değişmiş, bunun denetimini Sağlık Bakanlığı yapıyor. Bu harç, fiilen şu anda sektörde, piyasada bir karışıklığa neden olmuş durumda. Su şirketleriyle belediyeler arasında bir pazarlığa yol açmış durumda; çünkü, cironun yüzde 12’sinden yüzde 35’ne kadar, nüfusa göre harç miktarı değiştiği için bu oran değişiyor, ulaşan oranlarda bir harç ödenmesi mümkün olamayacağından belediyelerin insafıyla şirketler bir şeyler ödemeye çalışıyor. Tasarı bu harcı vergiye dönüştürüyor. Hangi ortamda dönüştürüyor? Hükümet bu suları temel gıda maddesi sayıp, Katmadeğer Vergisi oranını yüzde 18’den 8’e indirdiği bir dönemde, hükümet vermiş olduğu 10 puanlık indirim burada fersah fersah bir tasarıyla almaya çalışıyor. Adını da harç dememiş, vergi olarak değiştirmiş, kaynak suları vergisi demiş. Böyle bir vergi olmaz değerli arkadaşlar. Vergi ya kazançtan alınır ya servetten alınır ya harcamadan alınır, onun ötesindekiler harçtır. Bir harcın adını değiştirip vergi yaparsanız bu vergi olmaz, bu Anayasaya aykırıdır. Harç diyemiyorum hükümet; çünkü, belediyenin verdiği hizmet kalmadı. O zaman bunun adı haraç oluyor Sayın Bakanım. Bu, Anayasaya aykırı düşüncüyü, tasarımı, Bakanlığın ne kadar rolü vardır burada bilemiyorum, yani bu kitabı Başbakanlık yayınlamış, belki onlar bunu bu şekilde düzenlemiştir; ama, bunun Anayasaya aykırı olduğunu ve doğru olmadığını ben dikkatinize ve takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Hamzaçebi.

.....
.....

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri; Adalet Bakanlığı ve yüksek yargı organlarının bütçelerini görüşürken, tabii ki, yargının sorunları ve Türkiye’de yargıda beklenen görevler kapsamında yargının bulunduğu durum nedir, bunları değerlendirmek gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. Hukuk devletinin olmazsa olmaz koşulu ise kuvvetler ayrılığı ilkesi ve bu kuvvetlerden de yargının bağımsız olmasıdır. Yargı bağımsızlığı dediğimiz zaman, aklımıza yargının kararlarında bağımsız olması, hiçbir etki altında kalmaması geliyor; ama, bunun ötesinde, yargı bağımsızlığının iki temel unsuru da hâkim bağımsızlığı ve hâkim teminatı ve hâkim güvencesidir. Bu ikisi eğer varsa gerçekten biz yargıya bağımsızdır diyebiliriz. Bu ikisi yoksa, yargının bağımsız karar vermesi yönünde hangi hüküm konacak olursa olsun, yargının bağımsız olduğunu, kurumsal olarak bağımsız olduğunu iddia etmek son derece güçtür, mümkün değildir.

Türkiye’de yargının bağımsızlığı konusunda durum nedir diye baktığımızda, Anayasamızda yargıyla ilgili olarak öngörülen kurumlardan bir tanesi de Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruludur. Hâkimler ve Savcılar Kurulunda Bakanlık Müsteşarı vardır ve bu kurulun başkanı da Adalet Bakanıdır. Bu iki unvanın bu kurulda varlığı - iki unvanın diyorum kişilerden soyutlayarak- bu kurumun bağımsızlığını zedelemektedir. Şimdi Adalet Bakanımız bize çok çeşitli Avrupa ülkesinden örnekler verebilir. Avrupa ülkelerinde bu yapılanma şöyledir diyebilir. Esasında çok çeşitli bilgiler de istemiştik Sayın Bakan, geçen yıl bütçe görüşmesinde; ama, onları alabilmiş değiliz. Oysa, siz daha sonra bunu bize takdim edecektiniz; ama, bunları alabilmiş değiliz. Sorun değil, şimdi eğer verirsiniz, bilgilenmiş oluruz. Birçok ülkede benzer örnekler, uygulamalar bulunabilir; ancak, her ülkeyi kendi şartlarında, kendi özgün şartlarında değerlendirmek gerekir. O ülkelerin demokraside ulaştıkları düzey, Hâkimler ve Savcılar Kurulu benzeri yapılanmaların şeklinin ne olacağı konusunda bir sorun yaratmamaktadır. Ulaşılan demokrasi düzeyi Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapılanmasını çok önemli kılmamaktadır; çünkü, o düzey, o kültür herhangi bir şekilde yargıya müdahale etme gibi bir fikrin yeşeremeyeceği, filizlenemeyeceği bir ortamdır.

Şimdi, Türkiye’ye baktığımızda, çok çeşitli örneklerini görüyoruz; bugün mahkemelerin yargı erkini kullanmaları konusunda burada bir değerlendirme yapmamız anayasal olarak mümkün değil; ancak, mahkemelerin, yargının, yargı erkini kullanması konusunda zaman zaman basına akseden hükümetin tutumları, kanaatleri olmuştur. Şimdi İstanbul’da bir Ermeni konferansı yapılmıştır. Bu Ermeni konferansını ilkin bir mahkeme yasaklamıştır. Bu yasağa kesinlikle katılmıyorum, kanaat olarak katılmıyorum; ama, bir yargı kararıdır. Bugün nasıl Van’la ilgili olarak, Van’daki olaylarla ilgili olarak hükümetimiz, sayın bakanlar, efendim yargı kararıdır, yargıya müdahale edilemez derken, sonra bir bakıyoruz, bir başka mahkeme bu konferansa izin vermektedir. Ben, o toplantının yapılmasından yanayım, tekrar ediyorum, konferansın yapılmasından yanayım. Bu sorunların tartışılmasından kaçınmak Türkiye’ye hiçbir zaman yarar getirmez. Bunu geçiyorum; yani, bir şekilde kendi içinde bir çözüm buluyor. Asıl konum bu değil; ama, öte taraftan bir hâkim, bu konularla ilgili bir hâkim başkanlıktan üyeliğe indirilebilmekte veya bu konularla ilgili bir savcı tayin olabilmektedir. Basındaki haberleri söylüyorum, eğer farklıysa, yanlışsa Sayın Bakan düzeltir, söylerim; yani, bizim ülkemizde, özellikle Adalet ve Kalkınma Partisi hükümeti döneminde yargının bağımsızlığına gölge düşürecek uygulamalar olmuştur. Bu nedenle, yapılacak değişiklikte Adalet Bakanının ve Adalet Müsteşarının kesinlikle bu kurulun dışına çıkarılması sağlanmalıdır. Aksi takdirde, yargının bağımsızlığı konusunda her zaman için kamuoyunda, toplumda bir şüphe olacaktır. Hükümet eğer bu şüphelerden kurtulmak istiyorsa, Adalet Bakanı çekinmeden ortaya çıkmalı, ben bu kurulun üyesi

olmak istemiyorum diyebilmelidir. Bunu diyemediği sürece Sayın Bakan, bize yargının bağımsızlığı konusunda neler söyleyebilir bilemiyorum; ama, söyledikleri inandırıcı olmayacaktır.

Anayasanın 159 uncu maddesine Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görevleri arasında adlî ve idarî yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma gibi, hâkim ve savcılarının meslek yaşamlarındaki tüm değişiklikler yanında özlük hakları konularında da karar verme olarak sayılmıştır. Bu nedenle Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun adlî ve idarî yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etmek görevi kapsamına hâkimler ve savcılarının mesleğe kabul sırasındaki staj ve sınav da girmektedir. Hâkim ve savcılarının meslekî çalışmalarlarıyla ilgili Tüm kararlar Anayasanın 159 uncu maddesi hükmüne göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından alınmalıdır. Anayasanın 140 ıncı maddesi de, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatını göz ardı etmeyen, göz ardı edilemeyeceğini söyleyen hükümleri taşımaktadır. Bu nedenle, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun mevcut yapılanmasında değişikliğe gitmek bugün Türkiye'nin hukuk devleti ilkesine sahip bir cumhuriyet olduğunu ifade edebilmek açısından son derece önem taşımaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanı tarafından bir kez daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine iade edilen 5375 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ise, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna sınav ve staj dönemlerinde çok daha, yani bu kurulun etkinliğini artırması gerekirken, tam tersine, Bakanlık merkez teşkilatının görevlerini ve ağırlığını artıran düzenlemeler yapmıştır. Bunları son derece yanlış ve sakıncalı buluyorum.

Bu bütçe vesilesiyle değinmek istediğim bir konu da şudur değerli arkadaşlar: Adlî yılın açılışı, Türkiye'de her zaman için önemli olmuştur. Adlî yılın açılışında yüksek yargı organlarının konuşmaları bütün kamuoyu tarafından merakla beklenir, izlenir ve topluma, tüm kesimlere bir mesaj var mı diye herkes yargının ne düşündüğünü anlamaya çalışır. Ben de, yargı konuşmalarını adlî yılın açılışında yüksek yargı organları başkanlarının konuşmalarını olabildiğince izlemeye çalışırım. Bu sene adlî yılın açılışında bir yüksek yargı organımızın başkanının konuşması basına aksetti. Basında Yargıtay ile Anayasa Mahkemesinin karşılıklı tartışması şeklinde bu olay verildi. Yargıtay Başkanının basında yer alan açıklamaları, Avrupa Birliği ülkelerinde Anayasa Mahkemesi yoktur, Anayasa Mahkemesi çalışmıyor, kararları çıkaramıyor. Yüce Divan görevini yapıyor ama, bu üyelerin hiçbiri veya çoğunluğu ceza hakimi veya ceza yargıci değil. Bu nedenle, Yargıtay'ı eleştiren bir konuşma idi. Daha sonra ben Yargıtay'ın web sayfasından konuşma metnini aldım, baktım 18 sayfalık konuşmanın 11 sayfası Anayasa Mahkemesine ayrılmış. Tabii ki Anayasa Mahkemesinin sorunları olabilir, iş yükü, iş birikimi, Anayasa Mahkemesinin yasa tasarısına ilişkin olarak yüksek yargı organlarının görüşlerinin alınmaması son derece önemli bir eksiklik. Ama, Türkiye'nin onca sorunu varken, Türkiye Cumhuriyetinin temel niteliklerine ilişkin birçok sorun tartışılırken, Yargıtay Başkanının 18 sayfalık konuşmasının 11 sayfasını Anayasa Mahkemesine ayırmasını ben bir eksiklik olarak görüyorum. Yani, tabii ki o konu tartışılabilir, Avrupa Birliği ülkelerinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Anayasa Mahkemesi var mı yok bunun ötesinde, Türkiye'de yargı bağımsızlığı ne durumdadır? Yargı bağımsızlığında neler yapılmalıdır? Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapılanmasında acaba yapılacak şeyler var mıdır? Laiklik Türkiye'de ne durumdadır? Türkiye Cumhuriyetinin temel niteliklerinden olan laiklik ilkesi acaba içi boşaltılmak mı

istenmektedir? Bu özellik neden bu kadar tartışılmaktadır konularında daha derinleşmesini beklerdim ben.

Konuşmaya bakıyorum: Şimdi, laiklik konusunda da bir değerlendirme var. Laiklik, dinin devlet işlerine, devletin ise din işlerine karışmaması; her ikisinin birbirinden ayrılması anlamına gelir diyerek devam eden bir sıradan laiklik değerlendirmesi. Oysa, laiklik, bir yönüyle belki budur ama, laikliğin gerçek tanımına baktığımızda, bu tanımın çok daha ötesinde bir tanımının ve tarihî geçmişinin olduğunu görürüz. Laiklik, ne dinin devlet işlerinden ayrılmasıdır, ne devletin dininin olmaması, devletin dinin iç işleyişine müdahale etmemesidir, ne bütün dinlere karşı devletin eşit mesafede kalmasıdır değerli arkadaşlar. Osmanlı Devletinde de herkes inançlarını serbestçe ortaya koyabiliyordu, herkesin inanç özgürlüğü vardı, meşru otorite, padişah otoritesi dinlerin iç işlerine karışmıyordu, böyle bir şey söz konusu değildi. Ama, Osmanlı Devleti laik devlet değildi. Neden laik devlet değildi? Laik devlet demek, egemenliğin halka dayandığı devlet demektir. Egemenlik gücünü eğer meşru otorite halktan alıyorsa, o devlete laik diyebiliriz. Onun için, egemenliğin kaynağının ilahî olduğu dönemlerde, dine dayandığı, işte bir kral, padişah –neyse- otoriteyi elinde bulduran gücün bu gücü Allah'tan aldığını iddia ettiği veya o şekilde konduğu dönemlerde laiklik yoktu. Laiklik, bilimle beraber toplum hayatına girmiştir, insanların hayatına girmiştir. İşte, güneş sisteminin keşfiyle girmiştir, Galile'nin buluşlarıyla, Newton'un teorileriyle; bunlarla bilim başlamış, bilim skolastik düşünceyi yıkmış, giderek bu bilimi insanlar dünyayı, toplumu bilimle, akılla algılamaya başladığı andan itibaren sistemler, düzenler değişmiştir.

Şimdi, bugün İslam ülkelerine baktığımızda, demokratik olmayan ülkelere baktığımızda, hepsi birer cumhuriyet. Ama, bunların çok büyük bir kısmının laik olduğunu söylemek mümkün değil. Neden değil? Çünkü, egemenlik halka ait değil, kral, padişah, neyse, kimse yönetimde olan kişi, egemenliği daha ilahî güçten alıyor ve bu ülkelerde hukukun kaynağı din. Ben, böyle bir değerlendirme beklerdim. Yani, Türkiye'de laikliğin tartışıldığı bu dönemde böyle bir değerlendirmeyi beklerdim. Sonuçta din, pozitif hukukun kaynağı olacak mıdır olmayacak mıdır? Sorun buradadır. Din, hukukta kaynaklık edecek midir etmeyecek midir? Türkiye bugün bunu tartışmaktadır. Bir yandan Avrupa Birliğine girme adımlarını atıyor; ama, öte tarafta Hükümetin, zaman zaman Sayın Başbakanın, işte “Ulemaya soralım” türü beyanlarıyla gerçekte dinin hukuka kaynaklık etmesi gibi bir görüş ortaya konmaktadır. Laiklik budur değerli arkadaşlar. Laiklik, Yargıtay Başkanımızın dediği gibi, dinle devlet işlerinin birbirine karıştırılmaması değildir. O, laikliğin doğal bir sonucudur. Bir ülke laikse, onun doğal sonucu din ve devlet işleri birbirinden ayrılır. Ben, Yargıtay Başkanımızdan böyle bir konuşmayı beklerdim.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.